

Več o posameznih ciklih

V ciklu *Mimo* (1970 – 1982) opažamo nekatere tehnične prvine, značilne za fotografijo Mariborskega kroga, vendar je celota bolj zračna in svetlejša, predvsem pa posvečena pokrajini, ki se v Mariborskem krogu ne pojavlja. Prevladujoče občutenje je kontemplativnost, ciklus *Mimo* je poetična podoba minevanja s pridihom zasanjane melanholije. Prostor prestopa meje realnega v prid nadrealnega ali sanjskega.

Cikel *Nad oblaki* je nastal konec leta 1975, ko je Zora Plešnar letela na Malto in skozi okno letala fotografirala oblake. Na nekaterih fotografijah je levo spodaj moč opaziti črn rob okna, ki predstavlja nekakšno oprijemališče ali zadnji stik z realnostjo, preden se prepustimo mehkim gmotam oblakov, ki nas ponesejo v drugačen svet. Podobno kot v ciklu *Mimo* tudi tukaj ne zremo v realni prostor, ampak se kot gledalci prepuščamo doživljanju in občutenju. Cikel *Otroštvo* (ok. 1970 – ok. 1990) po poglobljenosti in občutljivi karakterizaciji predstavlja vrhunec portretne fotografije Zore Plešnar. Kot predmetna učiteljica je imela otroke rada in je z njimi očitno znala vzpostaviti pristen stik. Otroški svet ni enoličen, priča smo vsej paleti otroškega doživljanja: čudenju, nagajivosti, ustvarjanju, zatopljenosti v igro, mirni predanosti ob stiku z živaljo, prijetnemu ždenju v starševskem naročju, vse te podobe pa se nas dotaknejo z neposrednostjo in živostjo. V primerjavi z otroškimi portreti so portreti odraslih manj poglobljeni. Pogosto je pozornost posvetila portretirančevemu okolju ali njegovi dejavnosti (*Fotograf, Sodar, Predica, Šivilja, Delavka*), zanimanje za navadnega človeka pa se je izrazilo v portretih tovarniških delavk, ki povzemajo duh tedanjega časa.

V ciklu *Odsevi* (1979 – 1983) je Zora Plešnar beležila odseve v lužah, razstavila pa jih je obrnjene na glavo. Svetlo različico *Odsevoj* je razvila v razredčenem razvijalcu, kar spominja na sorodne rešitve Ivana Dvoršaka iz leta 1972. Na ta način je dobila svetle izginjajoče podobe, ki se približujejo prividu, ta učinek pa je še dodatno stopnjevala z zabrisanim, neostrim robom. Pripoved sicer zrcali konkretno realnost, a se obenem dotika brezčasnosti in konkretno na poetičen način tudi presega.

Cikel *Terej* (mongolski nacionalni park) iz leta 1976 je poklon divji naravi. V ospredju je kontrast med temnim horizontom in prostranim nebom z razgibanimi formacijami oblakov. Ta dramatična scenografija predstavlja okvir za nekaj preprostih poudarkov, ki se znajdejo med nebom in zemljo: skupino dreves, ptico, električne drogove, silhueto jelena z mogočnim rogovjem, osamljeno drevo. Kontrastnost poudari dramatičnost in reducira pripovedne elemente, kar je lahko povabilo za notranje doživljanje.

Sekvenčne in eksperimentalne fotografije

Z izjemo razvijanja v razredčenem razvijalcu Zora Plešnar ni namensko eksperimentirala v temnici, je pa naključno nastale nepravilnosti ponekod ohranila in vključevala v razstave. Sekvenčni fotografiji se je posvečala od sredine sedemdesetih let do okrog 1990. Ponekod ohranja rob filma z oznakami proizvajalca in številkami posnetka. Za nastanek sekvenčnih fotografij je bil odločilen vpliv Ivana Dvoršaka. Tako pri Dvoršaku kot pri Zori Plešnar gre za

podobno zanimanje: beleženje drobnih sprememb, ki pričajo o toku časa in o neizogibnem minevanju.

Cikel *Praznovanje* (1984) je nastal naključno, ko je fotografinja pomotoma dvakrat uporabila isti film. Prizori z morja se tako prekrivajo s prizori, ki jih je posnela na nekem državnem praznovanju na Pohorju. Ritmično zaporedje prizorov nas spomni na hitro predvajan filmski trak. Morje, zemlja, cerkev, ladja, smreke, valovi, ljudje za mizo, glasbeniki, vse je zaobjeto v neselektivnem spominjanju, kjer ima vsak trenutek enakovredno mesto v toku, ki je lahko tudi tok nekega življenja. Ciklus, ki posreduje umetničin senzibilen odnos do prostora in časa.

Cikel *Cirkus* (1978 – 1984) je nastajal ob več obiskih italijanskega cirkusa Medrano v Mariboru. V ospredju zanimanja Zora Plešnar ni cirkuški spektakel, temveč ljudje, otroci, živali, obrobne podobe vsakdana in priprave na nastope. V portretih ljudi in živali Zora Plešnar sooča nenavadnost cirkuškega sveta z vsakdanjostjo okolja, kar ustvarja zanimive in sveže fotografije. Nekaj odličnih fotografij kaže na umetničino veliko ljubezen do konj. Leta 1980 jo je izpovedala tudi v ciklu *Lipicanci*.

Cikel *Rojstvo mesta / Novi Beograd* (1981 – 1982) je nastal ob zimskem obisku Beograda. Fotografinja je v prvi plan zajela prazen, sipinam podoben prostor izza katerega se dvigujejo silhuete rastočega mesta. Kontrast med puščobnim prvim planom in visokimi stolpniciami v ozadju, je podoben nadrealnemu prividu. Ciklus *Rojstvo mesta* lahko beremo kot metaforo neustavljivega civilizacijskega napredka in kot intimen portret okolja, v katerem kljub ranam odkrivamo lepoto. Čeprav podobe zaznamuje občutek praznine in tišine, pa se v njih poraja tudi možnost novega.